

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

В.Ю. Світлична

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСИ»

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.030601 (0502) «Менеджмент»)*

Харків – ХНАМГ – 2010

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни **«Фінанси»** (для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.030601 (0502) «Менеджмент») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, уклад.: В.Ю. Світлична, – Х.: ХНАМГ, 2010. – 24 с.

Програми побудовані за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу

Укладач: В.Ю. Світлична

Рецензент: Н.І. Гордієнко

Рекомендовано кафедрою обліку і аудиту, протокол №8 від 12 лютого 2010 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет і місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	7
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни.....	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ....	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямами підготовки та видами навчальної роботи.....	9
2.2. Зміст дисципліни.....	9
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями.	14
2.2.2. Лекційний курс.....	16
2.2.3. Практичні заняття.....	17
2.2.4. Індивідуальні завдання.....	18
2.2.5. Самостійна робота студентів.....	18
2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	21
2.4. Інформаційно-методичне забезпечення.....	23

ВСТУП

Розв'язання складних економічних, науково-технічних та соціальних проблем розвитку ринкової економіки обумовлює необхідність ґрунтовного теоретичного аналізу фундаментальних економічних категорій фінансових відносин.

Фінанси є життєво важливою системою в економіці та суспільстві в цілому. Вони використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер свого економічного життя. Причиною появи фінансів вважається потреба суб'єктів господарювання і держави у фінансових ресурсах, які забезпечують їх діяльність.

Надзвичайно важлива роль фінансів пояснюється тим, що вони: забезпечують розподіл ВВП і фінансові потреби юридичних і фізичних осіб та держави; забезпечують кругообіг фінансових ресурсів, а відтак безперервність відтворення виробництва; здійснюють перерозподіл первинних і вторинних доходів між галузями, регіонами, соціальними верствами населення, окремими юридичними і фізичними особами; утворюють систему фінансових показників, які відіграють роль індикаторів стану і розвитку економічної та соціальної сфер суспільства; відіграють провідну роль у системі економічних методів керування економікою країни.

Вивчення курсу «Фінанси» спрямоване на оволодіння навичками оцінки економічних процесів, які відбуваються в суспільстві, розуміння сутності і тенденцій розвитку фінансових відносин та їх особливостей у сфері державних фінансів і фінансів господарських одиниць, розробки й вирішення актуальних питань теорії і практики розбудови фінансової політики держави.

Дисципліна «Фінанси» за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- ГСВО МОН України «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напрямку 0502 – «Менеджмент», 2001;
- ГСВО МОН України «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 6.050200 – «Менеджмент організацій», 2001;
- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра спеціальності 6.050200 – «Менеджмент організацій», Харків, 2007.

Програма ухвалена кафедрою обліку і аудиту (протокол №8 від 12 лютого 2010 р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. 1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета вивчення дисципліни: формування системи знань з організації та функціонування фінансів на макрорівні як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання вивчення дисципліни: вивчення суті та характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії.

1.1.2. Предмет вивчення дисципліни: фінансові відносини на макрорівні, методи їх регулювання та особливості розвитку на сучасному етапі.

1.1 3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Основи економічної теорії	Фінанси підприємств
Статистика	
Гроші і кредит	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль. Фінанси (2,0 / 72)

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи.

1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.
2. Фінансова система України.
3. Фінансова політика.
4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.

5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.

6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.

7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.

8. Державний кредит.

9. Державні цільові фонди.

10. Фінанси підприємств.

11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.

Змістовий модуль 2. Бюджетний менеджмент.

1. Державний бюджет.

2. Бюджетна система України.

3. Бюджетний процес.

4. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.

5. Податкова система України. Податкова політика.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально-побутова)	Виробничі та соціальні функції, типових задач діяльності
1. Знати процес формування, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів держави, підприємств різних форм власності, а також основні напрямки зміцнення фінансів і фінансової системи, заходи щодо подолання інфляції, бюджетного дефіциту	Соціально-виробнича	Організаційна
2. Вміти об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, уміти розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави	Соціально-виробнича	Організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Державні фінанси. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб./ За заг. ред. Базилевича В.Д. – К.: Атіка, 2004. – 368с.
2. Загальна теорія фінансів. / В.М. Віденко, В.Д. Попова, В.В. Прядко. – Чернівці: Ратуша, 2000. – 700с.
3. Фінанси (теоретичні основи): Підручник/ за ред. Грідчиної М., Захожая В. – К.: МАУП, 2002. – 255с.
4. Фінанси: Навч. посіб. / За ред. С.О. Булгакової, Л.І. Василенко. – К., 1999. – 500с.
5. Финансы: Учебник для вузов / Под ред.проф. Л.А. Дробозиной. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1999. – 607с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

ФІНАНСИ

Мета: формування системи знань з організації та функціонування фінансів на макрорівні як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання: вивчення суті та характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії.

Предмет вивчення дисципліни: фінансові відносини на макрорівні, методи їх регулювання та особливості розвитку на сучасному етапі.

Змістові модулі:

Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи.
Бюджетний менеджмент.

Аннотация программы учебной дисциплины

ФИНАНСЫ

Цель: формирование системы знаний по организации и функционированию финансов на макроуровне как специфической формы общественного отношения, подсистемы экономического базиса, обретение практических навыков анализа развития финансовой политики государства.

Задачи: изучение сути и характерных признаков финансов, их роли и места в экономической системе, основ финансовой политики государства и механизма его реализации, сфер и звеньев финансовой системы и их взаимодействия.

Предмет изучения дисциплины: финансовые отношения на макроуровне, методы их регулирования и особенности развития на современном этапе.

Содержательные модули:

Общетеоретические основы финансов. Сферы и звенья финансовой системы.

Бюджетный менеджмент.

Annotation of the program of educational discipline

FINANCE

The aim: formation of system of knowledge on the organisation and functioning of the finance at macrolevel as specific form of the public relation, subsystem of economic basis, finding of practical skills of the analysis of development of a financial policy of the state.

Objectives: studying of an essence and characteristic signs of the finance, their roles and a place in economic system, bases of a financial policy of the state and the mechanism of its realisation, spheres and links of a financial system and their interaction.

Subject of studying: financial relations at macrolevel, methods of their regulation and feature of development at the present stage.

Substantial modules:

General-theoretical bases of the finance.

Spheres and financial system links. Budgetary management.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ /годин	Семестр (и)	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб	КР	Підс. контроль		
6.030501 МОМС	2,0 / 72	7	30	15	15	–	42	–	–	–	7	–
6.030501 МБО	2,0 / 72	7	30	15	15	–	42	–	–	–	7	–
6.030501 ЛОГ	2,0 / 72	7	30	15	15	–	42	–	–	–	7	–
6.030501 МОТЕК	2,0 / 72	7	30	15	15	–	42	–	–	–	7	–
6.030501 МОМГ (денне)	2,0 / 72	7	30	15	15	–	42	–	–	–	7	–
6.030501 МОМГ (заочне)	2,0 / 72	7	10	6	4	–	62	–	–	–	7	–
6.030501 МГКТС (денне)	2,0 / 72	7	30	15	15	–	42	–	–	–	7	–
6.030501 МГКТС (заочне)	2,0 / 72	7	10	6	4	–	62	–	–	–	7	–

2.2. Зміст дисципліни

Модуль Фінанси (2,0 / 72)

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи.

1 / 36

1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.
2. Фінансова система України.
3. Фінансова політика.

4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.

5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.

6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.

7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.

8. Державний кредит.

9. Державні цільові фонди.

10. Фінанси підприємств.

11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.

Змістовий модуль 2. Бюджетний менеджмент.

1 / 36

1. Державний бюджет.

2. Бюджетна система України.

3. Бюджетний процес.

4. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.

5. Податкова система України. Податкова політика.

(заочне навчання)

Тема 1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.

Предмет науки про фінанси. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Форми фінансового забезпечення. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання економічних, і соціальних процесів.

Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.

Тема 2. Фінансова система України.

Поняття фінансової системи і теоретичні основи її побудови. Правові та організаційні основи фінансової системи. Роль фінансової системи держави у забезпеченні умов економічного зростання.

Тема 3. Фінансова політика.

Фінансова політика – складова економічної і соціальної політики держави. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.

Тема 4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.

Основні напрями політики управління фінансами. Контрольна та розподільча функції фінансів. Особливості діяльності органів управління фінансами на сучасному етапі.

Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.

Сутність, призначення і роль фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси країн і регіонів.

Фінанси Організації Об'єднаних Націй і Європейського Союзу. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство з

гарантування багатосторонніх інвестицій). Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.

Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями. Проблеми гармонізації фінансів України відповідно до критеріїв і стандартів Європейського співтовариства.

Тема 6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.

Фінансове регулювання, стимулювання та фінансове забезпечення – специфічні риси методів впливу фінансів.

Тема 7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.

Фінансове планування і прогнозування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Зведене фінансове планування. Баланс фінансових ресурсів і витрат держави.

Фінансовий контроль. Зміст фінансового контролю, його призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий аудит як незалежний фінансовий контроль. Суб'єкти фінансового контролю в Україні, їх функції.

Тема 8. Державний кредит.

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.

Тема 9. Державні цільові фонди.

Необхідність створення та призначення державних цільових фондів. Загальнодержавні соціальні фонди. Пенсійний фонд. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Фонд України соціального захисту інвалідів. Управління коштами загальнодержавних цільових фондів.

Тема 10. Фінанси підприємств.

Сутність фінансів господарських суб'єктів, принципи їх організації. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Валовий і чистий дохід. Загальний і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні й залучені грошові кошти.

Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм. Джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів комерційних підприємств державної і недержавної форм власності.

Тема 11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми.

Страхування кредитних і фінансових ризиків. Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.

Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.

Сутність, ціль і завдання державного регулювання економіки. Основи формування та реалізації стратегії соціально-економічної політики держави. Методологія соціально-економічного прогнозування економічного і соціального розвитку.

Тема 13. Державний бюджет.

Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільна і контрольна функція бюджету.

Тема 14. Бюджетна система України.

Бюджетна система: поняття і принципи побудови. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Міжбюджетні відносини. Міжбюджетні трансферти.

Тема 15. Бюджетний процес.

Бюджетний процес. Організаційні засади бюджетного планування. Виконання бюджетів за доходами і видатками. Секвестр бюджету.

Тема 16. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.

Державні доходи і державні витрати – основоположні категорії державних фінансів. Фінансові ресурси держави. Джерела формування державних доходів, фактори їх зростання. Державні витрати на задоволення суспільних благ і послуг.

Тема 17. Податкова система України. Податкова політика.

Сутність і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Податкова система: поняття, основи побудови. Податковий кодекс України, його значення для формування і функціонування науково-обґрунтованої і стабільної податкової системи держави.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

(денне навчання)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/ /годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лабор.	СРС
Модуль					
ЗМ 1. Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи.	1 / 36	8	8	–	20
ЗМ 2. Бюджетний менеджмент.	1 /36	7	7	–	22
<i>Всього</i>	<i>2,0 / 72</i>	15	15	–	42

(заочне навчання)

Зміст навчальної дисципліни	Форми навчальної роботи			
	Лекц.	Сем.,Пр.	Лаб.	СРС
Тема 1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.	1	–	–	2
Тема 2. Фінансова система України.	–	1	–	8
Тема 3. Фінансова політика.	–	–	–	10
Тема 4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.	–	–	–	8
Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.	–	1	–	8
Тема 6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.	–	–	–	2
Тема 7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.	1	–	–	2
Тема 8. Державний кредит.	–	–	–	8
Тема 9. Державні цільові фонди.	1	–	–	–
Тема 10. Фінанси підприємств.	–	–	–	2
Тема 11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.	–	–	–	2
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.	–	1	–	2
Тема 13. Державний бюджет.	1	–	–	2
Тема 14. Бюджетна система України.	1	–	–	2
Тема 15. Бюджетний процес.	1	–	–	–
Тема 16. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.	–	–	–	2
Тема 17. Податкова система України. Податкова політика.	–	1	–	2
Всього	6	4	–	62

2.2.2. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин	
	6.030509 денне навчання	6.030509 заочне навчання
ЗМ 1. Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи.		
Тема 1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.	2	1
Тема 2. Фінансова система України.	2	—
Тема 3. Фінансова політика.	2	1
Тема 4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.	2	1
Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.	2	—
Тема 6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.	2	1
Тема 7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.	2	—
Тема 8. Державний кредит.	2	—
Тема 9. Державні цільові фонди.	2	1
Тема 10. Фінанси підприємств.	2	—
Тема 11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.	2	1
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.	2	1
ЗМ 2. Бюджетний менеджмент.		
Тема 1. Державний бюджет.	2	1
Тема 2. Бюджетна система України.	2	—
Тема 3. Бюджетний процес.	1	1
Тема 4. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.	1	—
Тема 5. Податкова система України. Податкова політика.	—	1
Всього	15	6

2.2.3. Практичні заняття (денне навчання)

Зміст	Кількість годин
	6.030509
ЗМ 1. Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи.	
Тема 1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.	1
Тема 2. Фінансова система України.	
Тема 3. Фінансова політика.	1
Тема 4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.	2
Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.	1
Тема 6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.	2
Тема 7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.	1
Тема 8. Державний кредит.	
Тема 9. Державні цільові фонди.	1
Тема 10. Фінанси підприємств.	
Тема 11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.	1
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.	—
ЗМ 2. Бюджетний менеджмент.	1
Тема 1. Державний бюджет.	
Тема 2. Бюджетна система України.	1
Тема 3. Бюджетний процес.	1
Тема 4. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.	1
Тема 5. Податкова система України. Податкова політика.	1
Всього	15

(заочне навчання)

На практичних заняттях студенти заочної форми навчання аналізують і вивчають теоретичні питання курсу.

Зміст	Кількість годин
Заняття 1.	
Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.	1
Тема 9. Державні цільові фонди.	1
Заняття 2.	
Тема 1. Державний бюджет.	1
Тема 4. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.	1
Всього	4

2.2.4. Індивідуальні завдання

Виконання курсового проекту та розрахунково-практичного завдання (РГЗ) для денної форми навчання не передбачено навчальним планом.

Студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу по окремому завданню. З курсу «Фінанси» виконується одна контрольна робота, що складається з дослідження теоретичних питань.

2.2.5. Самостійна робота студента

Для опанування матеріалу дисципліни «Фінанси» окрім лекційних та практичних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі. Під час такої роботи використовується навчальна, спеціальна література, а також конспект лекцій. Формами самостійної роботи виступають: вивчення додаткової літератури, підготовка до практичних занять, виконання індивідуальних завдань у вигляді розв'язування задач, аналізу ситуацій, написання рефератів, аналітичних оглядів тощо.

Розподіл часу самостійної роботи.

(денне навчання)

Змістовий модуль, тема	Кількість годин	Форма роботи
1	2	3
ЗМ 1. Загальнотеоретичні основи фінансів. Сфери та ланки фінансової системи. Тема 1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.	2	Вивчення літературних джерел та складання стислого конспекту [1.1, 1.2., 2.1, 3.1, 4.7 інші]
Тема 2. Фінансова система України.	2	Вивчення додаткових літературних джерел та складання схем варіантів грошових потоків. Розв'язування задач [1.3, 1.6, 2.4, 3.2, 4.1-4.4, інші]
Тема 3. Фінансова політика.	2	Вивчення додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [1.4, 1.5, 2.5, 4.4, 4.7, інші]
Тема 4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.	2	Вивчення додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [1.2, 1.5, 2.2, 3.2, 4.5, 4.8 інші]

1	2	3
Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.	6	Вивчення додаткових літературних джерел та складання конспекту. [2.3, інші]
Тема 6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.	2	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання конспекту. Розв'язування задач. Тестування по тест-завданням. [1.1, 1.4, 3.1, 4.8, інші]
Тема 7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.	2	Вивчення додаткових літературних джерел [2.1, 2.3, 3.2, 4.4, 4.7, інші]
Тема 8. Державний кредит.	2	Вивчення додаткових літературних джерел та складання конспекту [2.3, інші]
Тема 9. Державні цільові фонди.	2	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання конспекту. Розв'язування задач. Тестування по тест-завданням. [1.1, 1.4, 3.1, 4.8, інші]
Тема 10. Фінанси підприємств.	2	Вивчення додаткових літературних джерел [2.1, 2.3, 3.2, 4.4, 4.7, інші]
Тема 11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.	2	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання конспекту. Розв'язування задач. Тестування по тест-завданням. [1.1, 1.4, 3.1, 4.8, інші]
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.	2	Вивчення додаткових літературних джерел [2.1, 2.3, 3.2, 4.4, 4.7, інші]
ЗМ 2. Бюджетний менеджмент. Тема 1. Державний бюджет.	7	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [1.3, 2.2, 2.5, 4.3, 4.7, 4.8, інші]
Тема 2. Бюджетна система України.	3	Вивчення додаткових літературних джерел [2.3, 3.2, інші]
Тема 3. Бюджетний процес.	4	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [2.2, 3.1, 4.5, 4.7]
Тема 4. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.	4	Вивчення літературних джерел та складання стислого конспекту [1.2, 2.3, 3.2, інші]
Тема 5. Податкова система України. Податкова політика.	4	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [1.5, 1.6, 2.3, 2.4, 4.3, інші]
Всього	42	

(заочне навчання)

Тема	Кількість годин	Форма роботи
1	2	3
Тема 1. Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави.	5	Вивчення літературних джерел та складання стислого конспекту [1.1, 1.2., 2.1, 4.7 інші]
Тема 2. Фінансова система України.	2	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [1.3, 1.6, 2.4, 3.2, 4.1-4.4, інші]
Тема 3. Фінансова політика.	5	Вивчення додаткових літературних джерел [1.4, 1.5, 2.5, 4.4, 4.7, інші]
Тема 4. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами.	2	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням [1.2, 1.5, 2.2, 3.2, 4.5, 4.8 інші]
Тема 5. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.	5	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [2.3, інші]
Тема 6. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства.	2	Вивчення додаткових літературних джерел [1.1, 1.4, 3.1, 4.8, інші]
Тема 7. Сутність фінансового планування. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю.	5	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [2.1, 2.3, 3.2, 4.4, 4.7, інші]
Тема 8. Державний кредит.	2	Вивчення додаткових літературних джерел [1.5, 1.6, 2.3, 2.4, 4.3, інші]
Тема 9. Державні цільові фонди.	2	Вивчення літературних джерел та складання стислого конспекту [1.1, 1.2., 2.1, 4.7 інші]
Тема 10. Фінанси підприємств.	2	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [1.3, 1.6, 2.4, 3.2, 4.1-4.4, інші]
Тема 11. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.	2	Вивчення додаткових літературних джерел [1.4, 1.5, 2.5, 4.4, 4.7, інші]

Продовження табл.

1	2	3
Тема 12. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки.	4	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням [1.2, 1.5, 2.2, 3.2, 4.5, 4.8 інші]
Тема 13. Державний бюджет.	4	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [2.3, інші]
Тема 14. Бюджетна система України.	4	Вивчення додаткових літературних джерел [1.1, 1.4, 3.1, 4.8, інші]
Тема 15. Бюджетний процес.	4	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту. Тестування по тест-завданням. [2.1, 2.3, 3.2, 4.4, 4.7, інші]
Тема 16. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит.	4	Вивчення літературних джерел та складання стислого конспекту [1.1, 1.2., 2.1, 4.7 інші]
Тема 17. Податкова система України. Податкова політика.	8	Вивчення літературних джерел та складання стислого конспекту [1.1, 1.2., 2.1, 4.7 інші]
Всього	62	

2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

(денне навчання)

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 1	Контрольна робота у вигляді тестування	20
ЗМ 2	Контрольна робота у вигляді тестування	20
	Оцінювання виконання самостійного завдання	20
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ		
Екзамен		40
	<i>Всього за модулем</i>	100%

(заочне навчання)

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Обсяг у годинах	Розподіл балів, %
1.	Поточний контроль		
	- усне опитування студентів на двох практичних заняттях з питань тем згідно з [3.2]: «Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави», «Державний бюджет», «Податкова система України»	20 хвилин 30 хвилин 20 хвилин	30
	- захист контрольної роботи з курсу у відповідності з завданням [3.1]	15 хвилин	30
2.	Підсумковий контроль – екзамен у вигляді письмового тестування	45 хвилин	40
	<i>Всього за модулем</i>		100%

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

% набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
Більше 90 ÷ 100 включно	відмінно	<i>A</i>
Більше 80 ÷ 90 включно	добре	<i>B</i>
Більше 70 ÷ 80 включно		<i>C</i>
Більше 60 ÷ 70 включно	задовільно	<i>D</i>
Більше 50 ÷ 60 включно		<i>E</i>
Більше 25 ÷ 50 включно	незадовільно з можливістю повторного складання	<i>FX</i>
Від 0 до 25 включно	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	<i>F</i>

2.4. Інформаційно-методичне забезпечення

	Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Денна форма навчання ЗМ, де застосовується	Заочна форма навчання тема, де застосовується
	1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)		
1.1	Державні фінанси. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп. і перероб./ За заг. ред. Базилевича В.Д. – К.: Атіка, 2004. – 368с.	ЗМ 1.1	1, 2
1.2	Загальна теорія фінансів. / В.М. Діденко, В.Д. Попова, В.В. Прядко. – Чернівці: Ратуша, 2000. – 700с.	ЗМ 1.1	1
1.3	Фінанси (теоретичні основи): Підручник/ за ред. Грідчиної М., Захожая В. – К.: МАУП, 2002. – 255с.	ЗМ 1.2	6, 7
1.4	Фінанси: Навч. посіб. / За ред. С.О. Булгакової, Л.І. Василенко. – К., 1999. – 500с.	ЗМ 1.2	7
1.5	Финансы: Учебник для вузов / Под ред. проф. Л.А. Дробозиной. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1999. – 607с.	ЗМ 1.1	1, 2
1.6	Шаблиста Л.М. Податки як засіб структурної перебудови економіки. – К.: Форм, 2000. – 335с.	ЗМ 1.1, 1.2	1-7
	2. Додаткові джерела		
2.1	Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник. – 2-ге вид., перероб. й доп. – К.: т-во Знання, КОО, 1999. – 357с.	ЗМ 1.2	7
2.2	Общая теория финансов: Учебник / Л.А. Дробозина, Ю.Н. Константинова, Л.П. Окунева и др. / Под ред. Л.А. Дробозиной. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 400с.	ЗМ 1.1, 1.2	2, 3
2.3	Чечетов М.В., Чечетова Н.Ф., Бережна А.Ю. Бюджетний менеджмент: Навчальний посібник. В 2-х ч. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 648с.	ЗМ 1.2	4, 5, 6
2.4	Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: Навч. посібник. – К.: Т-во: «Знання», КОО, 1999. – 100с.	ЗМ 1.2	4
	3. Методичне забезпечення		
3.1	Лелюк Н.Є. Методичні вказівки до вивчення курсу «Фінанси» (для студентів 4 курсу спец. 6.050106 «Облік і аудит», 6.050107 «Економіка та підприємництво», 6.050.201 «Менеджмент організації»).	ЗМ 1.2	1-7
3.2	Лелюк Н.Є. Методичні вказівки і завдання до контрольної роботи з курсу «Фінанси» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 6.050106 «Облік та аудит», 6.050107 «Економіка та підприємництво», 6.050201 «Менеджмент організації»).	ЗМ 1.1, 1.2	1-7
	4. Інтернет адреси		
4.1	www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки України	ЗМ 1.1	1-7
4.2	www.mfert.gov.ua – сайт зовнішньоекономічної політики Міністерства економіки України	ЗМ 1.1, 1.2	4, 5, 6
4.3	www.ukrstat.gov.ua – сайт Міністерства статистики	ЗМ 1.1	1, 2
4.4	www.minfin.gov.ua – сайт Міністерства фінансів України	ЗМ 1.2	1-7
4.5	www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України	ЗМ 1.1	6, 7
4.6	www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України	ЗМ 1.2	4
4.7	www.reforms.kiev.ua – сайт Міжвідомчої Ради з впровадження економічних реформ	ЗМ 1.1, 1.2	1-7
4.8	www.bank.gov.ua – сайт НБУ.	ЗМ 1.1	2,3

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Світлична Вікторія Юріївна

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни

«Фінанси»

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм
навчання напрямку підготовки 6.030601 (0502) «Менеджмент»).*

План 2010, поз. 195 Р

Підп. до друку 22.06.2010 р.
Друк на ризографі
Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 1,0
Зам. № 6162

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001